

POINTLEX

Sverige fälls av Europadomstolen

Europadomstolen: Domstolen finner enhälligt att Sverige har brutit mot artikel 1 i protokoll nr. 1 till Europakonventionen.

Tommy Evaldsson, Johan Svahn, Tonnie Hodell, Jonny Lindqvist och Conny Brandt ("sökandena") är svenska medborgare. De var anställda av LK Mässinteriör AB under tiden den 3 mars - den 30 juli 1999. Aktiebolaget var bundet av Byggnadsavtalet, som hade slutits mellan Svenska Byggnadsarbetareförbundet och Sveriges Byggindustrier.

Åtta anställda i aktiebolaget utförde arbete som täcktes av avtalet. Tre av dessa var anslutna till facket medan de fem nämnda inte var medlemmar i någon fackorganisation. I enlighet med avtalet hade det lokala facket rätt att övervaka utgivna ersättningar och att erhålla betalning härför, beräknad på en avgift om 1,5 procent på arbetarnas löner. Denna kollektivavtalsklausul innebar i praktiken att alla byggnadsarbetare skulle betala denna avgift till en av Byggnadsarbetareförbundets klubbar för att den granskade att deras löner var avtalsenliga. Arbetsgivaren var skyldig att dra av denna avgift från arbetarnas löner och att förse det lokala facket med erforderlig information i och för utförandet av dess arbete. Undantag från skyldigheten att dra av avgiften gällde endast för arbetare som tillhörde annan facklig organisation.

Sedan sökandena hade begärt att bli undantagna från avdragssystemet, upphörde aktiebolaget härmed och slutade att betala avgifterna till facket samt att lämna information till facket rörande sökandena. Facket begärde fortsatt betalning och tog upp lokala förhandlingar med arbetsgivaren. Någon överenskommelse kunde dock inte träffas.

Talan hos Arbetsdomstolen

Sveriges Byggindustrier väckte därefter talan hos Arbetsdomstolen med yrkande att aktiebolaget skulle förklaras inte ha skyldighet att erlägga avgifterna. Den 7 mars 2001 ogillade Arbetsdomstolen Sveriges Byggindustriers talan.

Ansökan hos Europadomstolen

Sökandena lämnade därefter den 4 september 2001 in en ansökan hos Europadomstolen, vilken förklarades delvis admissible den 28 mars 2006. Muntlig förhandling ägde rum i Strasbourg den 20 juni 2006.

Sökandena hävdade att de mot sin vilja hade varit tvungna att bidra till en fackförenings allmänna verksamhet. De menade att detta kunde jämföras med påtvingat medlemskap i en fackförening. Enligt sökandenas klagomål står den nämnda kollektivavtalsklausulen i strid med den negativa föreningsfriheten i Europakonventionens och diskrimineringsförbudet. Det senare motiverades med att klausulen tillämpades olika på oorganiserade arbetstagare och arbetstagare som var medlemmar i minoritetsorganisationer. Sökandena åberopade artikel 9 om tankefrihet m.m., artikel 10 om yttrandefrihet, artikel 11 om föreningsfrihet och artikel 1 (om persons rätt till sin egendom) i protokoll nr 1. De gjorde också gällande att de hade diskriminerats jämförda med såväl de fackligt anslutna som med medlemmar i andra fackliga organisationer. I detta hänseende åberopade de artikel 14 om åtnjutande av konventionens fri- och rättigheter.

Europadomstolen

Europadomstolen konstaterar att en avgift motsvarande cirka 30 Euros drogs av från sökandenas löner för att täcka avgifterna till facket men att detta avdrag kunde anses utgöra ett legitimt syfte i det allmännas intresse eftersom fackets arbete syftade till att allmänt skydda byggnadsarbetarnas intressen.

Europadomstolen godtar vidare att 250 arbetare, som under år 1999 inte hade varit medlemmar i någon facklig organisation, hade fått sina löner justerade såsom ett resultat

av facketts aktiviteter. Detta visade att sökandena hade erhållit en viss service såsom en följd av den erlagda avgiften.

Europadomstolen finner emellertid att dessa avgifter borde hänföras till endast övervakning och inte användas såsom bidrag till facklig organisations aktiviteter. Avgifterna borde också har redovisats separat. I betraktande av de upplysningar som lämnats om facketts aktiviteter, konstaterar Domstolen följande. Medan mindre än en fjärdedel av facketts anställda synes ha varit engagerade i övervakningsarbetet, så redovisades för åren 1997 - 2000 mer än 90 % av pensionsbetalningarna och nästan hälften av kostnaderna för löner, ersättningar och övriga utgifter för samma arbete.

Europadomstolen kan inte dra någon klar slutsats från i målet tillgänglig information vad gäller frågan om vinst har uppkommit såsom en följd av facketts övervakning eller av den inspektionsverksamhet som har utförts av de fackliga organisationerna i stort. Det går inte heller att klarlägga om ett möjligt överskott till följd av inspektionsarbetet har använts för att täcka delar av kostnader som kan hänföras till facketts aktiviteter i form av löneförhandlingar, facklig agitation samt politiskt arbete.

Inte tillräcklig information

Enligt Europadomstolen har sökandena inte givits tillräcklig information för att kunna granska hur de avgifter som de betalade verkligen användes. De var berättigade till sådan information i synnerhet som dessa avgifter betalades mot deras vilja och till en organisation med en politisk agenda som de inte stödde.

Sverige har organiserat sin arbetsmarknad genom att delegera beslutanderätt rörande viktiga uppgifter till självständiga organisationer genom ett system med kollektivavtal. Med utgångspunkt i dessa förhållanden finner Europadomstolen att Sverige hade en förpliktelse att skydda sökandenas intressen genom att hålla dessa organisationer ansvariga för sina aktiviteter.

I domslutet konstaterar Europadomstolen att facketts aktiviteter i nämnda hänseenden inte erbjöd tillräcklig information. Även i betraktande av att avgifterna inte har uppgått till större summor var det inte proportionerligt att i sökandenas fall göra avdrag från deras löner utan att ge dem en korrekt möjlighet att kontrollera hur pengarna användes. Europadomstolen finner därför att Sverige brutit mot artikel 1 i protokoll nr 1. - I enlighet härmed är det inte nödvändigt att separat pröva fallet vad gäller artiklarna 9, 10, 11 14.

Redaktionell anmärkning: Domen har inte översatts till svenska. Originaldokumentet är på engelska.

Kenneth Bratthall
kenneth.bratthall@pointlex.se

Mänskliga rättigheter
[2007-02-13 14:00]

FAKTA

Identifikationsnr:

75252/01

Rättsområde:

Mänskliga rättigheter

Instans:

Europadomstolen

Datum för dom:

2007-02-13

Saken:

Fråga om Sverige brutit mot Europakonventionen.

Lagrum:

Artikel 1 i protokoll nr 1 till Europakonventionen.

Rättsfall:

James and Others v. the United Kingdom, judgment of 21 February 1986, Series A no. 98,

och Sporrang and Lönnroth v. Sweden, judgment of 23 September 1982, Series A no. 52.

Originaldokument (PDF):

- 75252/01

WWW.POINTLEX.SE